

Э Н Ц И К Л О П Е Д И Я

«Қазақ энциклопедиясының»

Бас редакторы Бауыржан ЖАҚЫП

Редакциялық алқа мүшелері:

Мәлік-Айдар АСЫЛБЕКОВ

Бұркітбай АЯҒАН

Ханкелді ӘБЖАНОВ

Меруерт ӘБУСЕЙТОВА

Ғұсман ЖАНДЫБАЕВ

Бақыт ЖҰМАТАЕВ (*жсауапты хатыны*)

Тұрсынбек КӘКІШҰЛЫ

Берекет КӘРІБАЕВ

Сейіт ҚАСҚАБАСОВ

Үәлихан ҚАЛИЖАНҰЛЫ

Зарыхан ҚИНАЯТҰЛЫ

Серік ҚИРАБАЕВ

Мәмбет ҚОЙГЕЛДИЕВ

Мұхтар ҚҰЛ-МҰХАММЕД

Нұрымжан МАУЫТОВ (*бас редактордың орынбасары*)

Нәбижан МҰХАМЕТХАНҰЛЫ

Болатбек НӘСЕНОВ

Көбетай НҮРПЕЙІСОВ (*құрастыруышы-редактор*)

Талас ОМАРБЕКОВ

Қойшығара САЛҒАРАҰЛЫ

Ерлан СЫДЫҚОВ

Таймура

ТАЙМУРА СЫДЫҚОВА ЭНЦИКЛОПЕДИЯ

2000

ік сыйл. – Лениндік сыйлышы(ғы)
 ст. – лингвистикалық
 – лирикалық
 оссва
 – мал шаруашылығы
 медицина (лық)
 мемл. – мемлекеттік
 сыйл. лауреаты – Мемлекеттік сыйлықтың ауреаты
 р
 с – министрлік(гі)
 аб. – Министрлер Кабинеті
 әр Кеңесі – Министрлер Кеңесі
 – мифологиялық
 Мемлекеттік Қауіпсіздік комитетегі инициатива
 миллиард
 - Москва–Ленинград
 – монографиялық
 монголша
 - мөлшері
 узыка (сы, лық)
 иысалы
 Әрталық Атқару комитеті
 бlyс(ы), облыстық
 әрталық комитет(і)
 круг(і), округтік
 иңстүстік(і)
 ыс – онтүстік-батыс(ы)
 ығыс – онтүстік-шығыс(ы)
 т. – орталық, орталығы
 ән
 өлтөн жылы белгісіз
 ж(і)
 тарсыша
 әдабиетика(лық)
 – политехникалық
 полковник
 әбр. соч. – Полное собрание сочинений профессор(ы)
 – психология (лық)
 әволюциялық
 әсп. – республика (лық)
 әк. – романтикалық
 әлемей
 ә(сы)
 әлмағы
 ә. – собрание сочинений
 ница
 әрник
 рия
 оставитель(и)
 тиметр
 соавтор
 өлтүстік(і)

Соч. – Сочинения
 СПБ, СПб. – Санкт-Петербург
 ст. – станса(сы)
 Ст. – статья
 статист. – статистикалық
 сыйымд. – сыйымдылығы
 т. – теніз(і)
 т. – том
 Таңд. шығ. жин. – Таңдамалы шығармалар жинағы
 Таши. – Ташкент
 т.б. – тағы басқа
 темп-ра – температура
 теор. – теориялық
 теренд. – терендігі
 терр. – территориялық
 тех. – техника(лық)
 технол. – технологиялық
 т. ж. – темір жол(ы)
 т. ж. б. – туган жылы белгісіз
 т.-ө. ж. б. – туган-өлтөн жылы белгісіз
 төм. – төмөнгі
 Тр. – Труды
 т.с.с. – тағы сол сияқты
 үн-т – университет
 уч-ще – училище
 Уч. зап. – Ученые записки
 ұжымшар – ұжымдық шаруашылық
 ұз., ұзынды. – ұзындығы
 ҰҚҚ – Ұлттық Қауіпсіздік комитеті
 феод. – феодалдық
 филол. – филология(лық)
 филос. – философия(лық)
 ф-ка – фабрика
 ф-т – факультет
 халықар. – халықаралық
 халық ш. – халық шаруашылық(ғы)
 ч. – часть
 Шығ., шығ. – шығармалары
 шығарм. – шығармашылық(ғы)
 ІМ – Ішкі істер министрлігі
 экол. – экологиялық
 экон. – экономика(лық)
 экспед. – экспедиция (лық, сы)
 энциклопед. – энциклопедиялық
 эпик. – эпикалық
 эстетик. – эстетикалық
 этик. – этикалық
 этн. – этникалық
 этногр. – этнографиялық
 этнол. – этнология(лық)
 ЮНЕСКО – БҮҮ жаһындағы оқу-ағарту, ғылым және мәдениет жөніндегі халықаралық үйім ядр. – ядролық

ЭНЦИКЛОПЕДИЯ АВТОРЛАРЫ

Абылқасым (Әбілқасымұлы) Б. – филолог; Адырбекулы К. – журналист; Ақбай Н.Е. – журналист, ҚР Мәдениет қайраткері; Ақбаева Л.Н. – филос. ғыл. канд.; Ақмақанов Ж.Қ. – инж.-құрылышы; Ақтаев С. – жазушы-журналист; Ақынбекулы Ә. – тарихшы; Алдажұманов Қ. – тарихшы; Алтынбаев Қ. – журналист; Аманжол Қ. – жазушы, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Аманжолова Ш. – тарихшы; Арғынбаев Х. – тарих ғыл. докт., проф.; Арғынгазин С. – «Қазақ энциклопедиясының» жетекші маманы; Артықбаев Ж. – тарих ғыл. докт., проф.; Асан Ә. – журналист; Атығаев (Атығай) Б. – филол. ғыл. канд.; Атығаев Н. – тарих ғыл. канд.; Ахметжан Қ. – тарихшы; Ахметов З. – Қазақстан ҰҒА-ның акад., филол. ғыл. докт., проф.; ҚР Мемл. сыйл. лауреаты; Ахметов Қ. – «Қазақ энциклопедиясының» жетекші маманы; Әбдезулы Қ. – филол. ғыл. докт., проф.; Әбдеш М. – тарихшы; Әбдіманұлы Ә. – филол. ғыл. докт., проф.; Әбдіғазиев Б. – филол. ғыл. докт., проф.; Әбдірахманов С. – географ; Әбдірәсілов Ә. – тарих ғыл. канд.; Әбдіров М. – тарихшы; Әбжанов Х.М. – ҚР ҰҒА-ның корр. мүшесі, тарих ғыл. докт., проф.; Ш.Ш. Ұәлиханов атында. Тарих және этнол. ин-тының директоры; Әбсадыков А. – филол. ғыл. докт., проф.; Әбуев Қ.Қ. – тарих ғыл. докт., проф.; Қазақ КСР-і Халық ағарту ісінің үздігі; Әбусейитова М.Қ. – ҚР ҰҒА-ның корр. мүшесі, тарих ғыл. докт., проф.; Әбілдаулы Б. – журналист-жазушы; Әбілғожин Ж.Б. – тарих ғыл. докт.; Әбілқасымов Т. – журналист; Әбішев П.К. – педагог; Әбішева И.К. – жазушы; Әжіғали (Әжіғалиев) С.Е. – тарих ғыл. докт.; Әлімжан Е. – журналист-жазушы; Әлімқұлов А. – мәдениет қызметкері; Әліпұлы Е. – шежіреші; Әріпбай Б. – тарихшы; Әшіров Н. – тарихшы; Базылхан Н. – тарих ғыл. докт., проф.; Байбатша Ә. – геол.-минерал. ғыл. докт., проф.; Байгабатова Н. – тарихшы; Байдосов З. – журналист; Байжанов Т. – тарихшы; Байлеснова М. – «Қазақ энциклопедиясының» жетекші маманы; Барлыбай Ә. – журналист; Байсеркеұлы М. – режиссер, проф.; Қазақстанның халық артисті; Баянұлы Ж. – журналист; Бейсенбаев Ж. – журналист-жазушы; Бекбембет К.Ә. – өнертанушы; Бекшопра М. – тарихшы; Белан П.С. – тарих ғыл. докт.; Бельгер Г.К. – жазушы, аудармашы, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Бердіғалиева Р. – кітапханашы; Бермаканов А. – тарихшы; Биғожаулы Қ. – тарихшы-шежіреші; Бисенғали З.Қ. – филол. ғыл. докт., проф.; Болатбаев Қ. – пед. ғыл. канд.; Бөгенбайтегі Ә. – тарихшы; Бірманғанбетов Ә. – тарихшы; Галымбаева Ә. – тарихшы; Дайрабай Т. – өлкетанушы-журналист; Данияров Қ. – журналист; Әдебаев Ж. – филол. ғыл. докт., проф.; Әжансон М. – тарихшы; Әдіт (Әдіттов) Д. – журналист; Әдіттов (Әдітгұлы) С. – филол. ғыл. докт., проф.; Динашева Л. – тарихшы; Доспанбетұлы (Доспанбети) Ұ. – жазушы, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Достайұлы Ж. – геогр. ғыл. докт.; Дұлатбекова Н. – ҚР ҰҒА-ның корр. мүшесі, зан ғыл. докт., проф.; Әйсенбек Ә. – журналист; Әйсенов Б. – «Қазақ энциклопедиясының» жетекші маманы; Әүкенбаева З. – тарихшы; Елеуkenov Ш.Р. – филол. ғыл. докт., проф.; Ергазиева Қ. – журналист; Ергазы Қ. – журналист; Ергалиев Ж. – жазушы, сенатор, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Ергөбек Қ. – филол. ғыл. докт., проф.; Ерофеева И.В. – тарих ғыл. докт., проф.; Есламғалиулы М. – жазушы; Есім F. – ҚР ҰҒА-ның корр. мүшесі, филос. ғыл. докт., проф., сенатор; Есмағанбетов Қ. – тарих ғыл. докт., проф.; Жайлыбаев (Жайлайбай) F. – ақын, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Жақып Б.Ә. – ҚР ҰҒА-ның корр. мүшесі, филол. ғыл. докт., проф.; ҚР «Дарын» Мемл. жастар сыйл. лауреаты, «Қазақ энциклопедиясының» Бас редакторы; Жақыпов Е. – тарих ғыл. канд.; Жандыбаев F. – ақын, энциклопедияшы, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Жармұхамедұлы M. – филол. ғыл. докт., проф.; Жексембаева Г. – педагог; Жолдасбаев С. – тарих ғыл. докт., проф.; Жолдасбеков M. – филол. ғыл. докт., проф.; Жолсейітова M. – тарихшы; Жолымбетов Ә. – журналист; Жорабаева Г. – тарихшы; Жұмаділов Қ. – жазушы, Қазақстанның халық жазушысы, ҚР Мемл. сыйл. лауреаты; Жұмажан Ә. – журналист; Жұматаев Б. – энциклопедияшы, «Қазақ энциклопедиясының» жауапты хатшысы; Жұрттай Т. – филол. ғыл. докт., проф.; Зәкенұлы Т. – журналист; Иманбаева С. – журналист; Исабай Қ. – жазушы, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Карпеков Қ. – географ; Қекіппев Т. – филол. ғыл. докт., проф.; Қарібаев Б. – ҚР ҰҒА-ның корр. мүшесі, тарих ғыл. докт., проф.; Қекілбаев Ә. – Қазақстанның халық

зимбаев Г. – журналист, Құсамбасова С.С. – тарихшы; Г. – журналист, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Қаймудинова К. – географ; Қайырғарихшы; Қалаубаев Б. – тарихшы; Қалиев М. – тарихшы; Қалижанов У. – ҚР ҰҒА-ның корр. илол. ғыл. докт., проф., М.О. Әуезов атында. Әдебиет және өнер ин-тының директоры; Қызы Д. – филол. ғыл. докт., проф., ҚР «Дарын» Мемл. жастар сыйл. лауреаты; Қаназ М. – Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Қарамедина Э. – журналист; Қасқабасов С.А. – ҚР әкад., филол. ғыл. докт., проф., ҚР Мемл. сыйл. лауреаты; Қасымбаев Ж. – тарих ғыл. докт., ғаятұлы З. – тарих ғыл. докт., проф.; Қирабаев С.С. – ҚР ҰҒА-ның әкад., ҚСРО Пед. ҒА-ның ісі, филол. ғыл. докт., проф., ҚР Мемл. сыйл. лауреаты; Қожакеев Т. – филол. ғыл. докт., проф.; Қозыбаев М.К. – ҚР ҰҒА-ның әкад., тарих ғыл. докт., проф., Мемл. сыйл. лауреаты; Қойгелдиев М. – ҚР ҰҒА-ның корр. мүшесі, тарих ғыл. докт., проф.; Қай Т.Ә. – филол. ғыл. докт., проф., ҚР Білім беру ісінің үздігі; Қорабай С.С. – филол. ғыл. канд.; Қозақова А. – журналист; Қоспақов З. – өнертану әкад.; Қошым-Ногай К. – ақын, «Қазақ діясының» жетекші маманы; Қуандыков Е. – тарих ғыл. докт.; Құдабаев А. – филол. ғыл. канд.; Қенов Е. – филолог; Құлкенов М. – журналист; Құндақбаева Ж. – тарихшы; Құралов Ф. – манғалиев Б. – тарихшы; Қыдырханұлы У. – жазушы-журналист, Қазақстан Жазушылар мүшесі; Қыстаубаева Г. – журналист; Мағаун М.М. – жазушы, филол. ғыл. канд., Қазақстанның ушысы, ҚР Мемл. сыйл. лауреаты; Маканұлы С. – тарихшы; Мамашұлы А. – филолог; Мауғанғалиев Н. – журналист, «Қазақ энциклопедиясы» Бас редакторының орынбасары; Махаева А.Ш. – докт.; Мәшімбаев С.М. – тарих ғыл. докт., проф., Қазақстан Білім беру ісінің үздігі; Медерових ғыл. канд.; Молдамуратов Ф. – тарихшы; Мұқамбетқалиұлы Қ. – журналист; Мұқанұлы Т. – Мұратбаев Ж. – тарихшы; Мұхаметханұлы Н. – тарих ғыл. докт., проф.; Мырзабеков М. – тарыхзахметұлы М. – филол. ғыл. докт., проф., ҚР Мемл. сыйл. лауреаты; Нарымбетов Ә. – филод., проф., Қазақстан ҰҒА-ның Ш.Ш. Ұәлиханов атында. сыйл. лауреаты; Нәсенов Б. – экон. ғыл. докт., проф.; Негимов С. – филол. ғыл. докт., проф.; Нұргали Р. – ҚР ҰҒА-ның ғыл. докт., проф., ҚР Мемл. сыйл. лауреаты; Нұржекеев Б. – жазушы, Қазақстан Жазушылар мүшесі; Нұрпейіс К. – ҚР ҰҒА-ның әкад., тарих ғыл. докт., проф., ҚР Мемл. сыйл. лауреаты; Нұрпейісов К.Ә. – театртануышы, өнер энциклопедияшысы; Нұрпейісов Қ.К. – тарихшы-педагог; Нұсанбаев Ә. – ҚР ҰҒА-ның әкад., филос. ғыл. докт., проф.; Нұттаев Т. – тарих ғыл. докт., проф.; Омарбекова Д. – экономист: Омаров (Омарұлы) Б. – филол. ғыл. ғыл.; Омаров Т. – журналист; Орда Г. – филол. ғыл. докт.; Оршин К.Ә. – өнертануышы; Өзбек-иаң ғыл. докт., проф., ҚР Заң ҒА-ның әкад.; Өсеров Н. – заң ғыл. докт., проф.; Өскенбай Қ. – тарихшы; Өтенияз С. – тарих ғыл. канд.; Пищулана К.А. – тарих ғыл. канд.; Пресняков С.М. – шы; Пірімбетова Е. – тарихшы; Рақымов Б. – филол. ғыл. канд.; Рақышев А. – мед. ғыл. докт., проф.; Сабитұлы Ж. – тарихшы; Сапаралы (Сапар Али) Б. – журналист; Сапарқызы Г. – журналист; Сатаев А.Р. – жазушы, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі, ҚР Мемл. сыйл. лауреаты; Сатаев Т.Б. – журналист-жазушы, аудармашы, ҚСРО Баспасөзінің үздігі, ҚР Баспасөз және поли-інің қайраткері; Рұстемов С. – тарих ғыл. канд.; Сайлан Б. – тарих ғыл. докт.; Сакиұлы З. – аудармашы; Самитұлы Ж. – тарихшы; Сапаралы (Сапар Али) Б. – журналист; Сапарқызы Г. – журналист; Сейдімбек А.С. – филол. ғыл. докт., проф., Қазақстанның енбек сің. қайраткері, ғыл. сыйл. лауреаты; Сейтжанұлы З. – филол. ғыл. канд.; Серікбаев К. – полк., аскери ғыл. канд., мағұлова Б. – инж.-құрықысшы; Сманов Б. – ҚР ҰҒА-ның корр. мүшесі, пед. ғыл. докт., проф.; С. – жазушы, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; Спан Ә. – өлкетануышы-журналист; Ә.Ж. – тарихшы; Сүлейменов Б. – тарихшы; Сыдынқұлы Қ. – филол. ғыл. канд.; Сыдықов Ж. – ғыл. ғыл. докт., проф., Қазақ КСР-і Мемл. сыйл. лауреаты; Сызды аудармашы-жазушы; Тайшыбай З.С. – филол. ғыл. канд., проф.; Тебегенов Т. – филол. ғыл. докт., ғыл. мешина И.К. – педагог; Теміргалиев А.С. – экономист; Теміргалиев С.Ж. – экон. ғыл. канд., до-міргалиева Г.О. – педагог-филолог; Тоқтабаев А. – тарихшы; Толыбаев Қ. – жазушы; Толысбай-журналист; Төрекүл Н. – филол. ғыл. докт.; Тұрғынбаев Е. – тарихшы; Тұржанова О. – тарих-

лист; Хасенов Ә. – тарих ғыл. докт., проф.; Шалғынбаева (Шалғынбай) Ж. – тарихшы; Шаңбай Т. – филол. ғыл. канд.; Шарахымбай Б. – журналист; Шәкеев Н. – журналист; Шалекенов У.Қ. – тарих ғыл. докт., проф.; Шәмшетұлы И. – тарих ғыл. докт., проф., ҚСРО Оқу-ағарту ісінің үздігі; Шойбекова А. – журналист; Шоқпарұлы Д. – қолөнер шебері, педагог, ҚР-ның еңбек сің. қайраткері; Шукеева Н. – тарихшы; Үбираев Ш. – филол. ғыл. докт., проф.; Ысқақ Қ. – жазушы, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі; ҚР Мемл. сыйл. лауреаты; Ысқақова Г.О. – педагог-филолог; Ысқақұлы Д. – филол. ғыл. докт., проф.; Ысмағұлұлы (Смағұлұлы) О. – ҚР ҰҒА-ның әкад., тарих ғыл. докт., проф.; Ізтаева В. – тарих ғыл. канд.; Ізімұлы М. – журналист-жазушы; Ісмақова А.С. – филол. ғыл. докт., проф.